

Kik szennyezik éjjel a Tiszát?

— Viz maradt a víz, mégsem olyan már a Tisza, mint apám, nagyapám korában — mondogatja egyik-másik szegedi halász.

Ha abból következtetnek, hogy kevesebb a hal a Tiszában, akkor aggodalmuknak van alapja. Az árterek csatornázásával a tavaszi árdásból nem marad vissza víz, az ívó hal oda menekül, ahol alkalmasabb helyet talál. A horgászok és halászok között is vannak, akik nem kíméletesek a méreten aluli nemes halak védelmében.

— Nagyobbik baj a Tisza állandósult, ipari eredetű szennyezettsége; pusztul a tiszavirág is, évről évre kisebb a rajzásuk, s akkor sem kapkodnak értük a halak, mert azok is fogyóban vannak — vélik a halászok.

Hajnali

„habszivacsok“

Kik szennyezik éjjel a Tiszát? Július közepén ugyan is egy hajnalon — még alig világosodott — Tisza-szélességben fehér, szivacszerű habtakaró-foltok borították a folyót. Mire kivilágosodott, a habtakaró, amely a fenol szagához volt hasonló, levonult Szeged alatt.

Az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság figyelő szolgálata e jelenségről nem tud semmit. Nem érkezett hozzájuk bejelentés az ilyen, s hasonló jelenségekről. A tájékoztatás szerint az idén tapasztalt és bírság alá eső szennyeződések csak a Tiszába közvetve futó csatornában fordultak elő. Az olajkutat fúrással sem jut szennyeződés a Tiszába, mióta megszüntették az uszályokba rakodást, az ideiglenes töltő-állomásokat.

A fürdőzők

bőrére

Mégis olajos a víz, pedig most szinte átlátszó „tisztá”, viszont szinte fekete színű lerakódás tapad a csónakok-ra, sőt a fürdőzők bőrére is.

— A víz felszínén a bőrszerű képződmény — kaptuk a felvilágosítást — az úgynevezett biológiai réteg, az öntisztulást kísérő jelenség. Az alga túltengéstől, a víz oxigén telítettségéből adódik. Ez még kedvező is a Tisza élővilága számára, ha a jelenség nem csap át a szerves anyag hirtelen túltengésébe. Ekkor beszélünk vízvirágzásról, a víz oxigén szegénységéről, amely ugyan általában rövid ideig szokott tartani és különösebb kárt nem okoz. Tavaly sajnos ez a jelenség

összefutott a Tiszán a Bodrogból bekerült ipari eredetű szennyezettséggel.

Nincs

halpusztulás

Tömeges halpusztulás a Tiszán nem volt ezen a nyáron eddig, annak ellenére, hogy egyes megfigyelők a nemes halak pusztulásáról vélekednek. Az a megtevészt, hogy a folyó háromnegyed kilós pontyok tetemét viszi tömegesen. Nem a tisztai hal pusztul. A Dongériben, az úgynevezett Péteri tóban volt nagyobb halpusztulás, abból került a Tiszába is.

Tovább feszegetve a Tisza szennyezettségét, amellelt sem mehetünk el szó nélkül, hogy a nagyszámú 800 csónakmotor kipufogó gáza is szennyezi a vizet. A kis víz-állásnál ez jobban észrevehető, szembetűnő. A nagy teljesítményű vízkivételi műve az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében általában nem engednek olajat a Tiszába.

Az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása szerint tavaly augusztusban ötszörte szennyezettebb volt a Tisza vize, mint most. A vízügyi igazgatóság kiterjedt figyelőszolgálatát a hoz-

zá tartozó területen állandóan figyeli és vizsgálta a víz szennyezettségét. Nagyon is közérdek, hogy a Tiszába ne kerüljön olyan ipari szennyezettségű víz, amely káros lehet a vízi és növényvilágra. Sajnos az állati hullával senki sem törődik, azokat viszi a víz. Korábban a halászok és vizenjáró emberek anyagilag is érdekelték voltak abban, hogy a Tiszába kerüljön állati tetemeiket észleléskor kiemeljék. Úgy látszik, most ennek nincs gazdája.

Szegednél a nyári hónapokban 24 óra alatt általában 33–35 ezer köbméter szennyvíz kerül a folyóba. A Tisza viszont a mínusz 2 méter alatti vízállásnál másodpercenként 150 köbméter vizet szállít. Annyi bizonyos viszont, hogy Szeged alatt az úgynevezett szabad strandokon most veszélyes a fürdőzés, különösen azokon a helyeken, amelyeket különben is tiltó táblával jelölnek a parton. A várost elhagyva a Tisza vize erősen szennyezett, az úgynevezett torontái szennyvízkifolyó, tovább az újszegedi partfürdő, az uszoda és az újszegedi ipari szennyvezeték befolyásával. Sür-gős teendő, hogy ezeket a kifolyó vizeket is bevezessék a Tisza sodorvonalába.

L. F.

Szabad szombatos nyomdászok

A rövidített munkahét bevezetésére elérkezettnek látták az időt a szép könyvek, napilapok, folyóiratok s számtalan egyéb kiadvány műhelyében — a Szegedi Nyomda Vállalatnál is. Augusztus elsejét jelölték meg a csökkentett munkaidőre való áttérés időpontjával, ennek megfelelően már hosszú ideje tart a felkészülés. Műszaki-gazdasági, üzemszervezési intézkedések sorozatát jelöli meg az a program, amelyet a gazdasági vezetők, a párt- és szakszervezet, a dolgozók véleményét meghallgatva készítették el. Több országos hírű nyomdában is tanulmányozták a javaslatokat. Hasznos hozzájárulást jelentett a terv elkészítésénél a szocialista brigádok ötletgazdasága. Új munkamódszereket, gyártási eljárásokat is alkalmaznak majd a nyomdászok.

A kéthetenkénti szabadnapot heti 41 óra munkaidő mellett tudják „kigazdálkodni”. (A nyomdászoknál már eddig is nagyrészt 45 óra volt a munkaidő). A gépesítés a gerinc, különösen vonatkozik ez a kötetekre, ahol egész sor, eddig kézzel végzett munkát „bizhatnak” most már az új berendezésekre. Csupán a könyvtáblakészítő gép üzembeállításával 4400 óra megtakarítást lehet itt elérni. A „két-fejes” drótfűző alkalmazásával a brossurák, tömbök, könyvek fűzésénél megduplázódik a teljesítmény. S még lehetne sorolni azt a sokféle utat, módot, amellyel időt nyertek a szegedi nyomdászok. A terv reális és megvalósítható, augusztustól már az új munkarend szerint dolgoznak, belépnek ők is a szabad szombatos üzemek sorába.

Természetes, hogy a napilaprészlegh, valamint a karbantartóknál hét végén sem szünetel majd a munka. Itt is biztosítják azonban a

dolgozók szabadnapját, s hogy erre lehetőséget teremtsenek, emelik a két részleg létszámát.

Orgonaest a Dómban

A két fiatal művész, *Lehotka Gábor* és *Supala Kolos* keddi esti koncertjére zsűfőlásig megteltek a szegedi Dóm széksorai. Többen a templom széles oszlophoz támaszkodva, állva hallgatták végig a bő másfélórás műsort, ami orgonahangversenyeken lassan megszokott jelenségnek számít, ám — komolyzenei koncertről lévén szó — páratlan népszerűség. Szólt ez a felfokozott érdeklődés részint Lehotka Gábor Szegeden már több ízben is tapasztalt kitűnő képességeinek, de a fiatal énekesnemek soraiba néhány hónapja üstökösként berobbant basszista, *Supala Kolos* szegedi bemutatkozásának is.

A koncert hiánytalanul megfelelt ennek a várakozásnak. Lehotka Gábor, aki negyedik műsorát játszotta el a Dóm öt-manuális orgonáján, most is bebizonyította: remek Bach-muzsikusk. Nem harsogó, mutató színeket, hatásokat keres, inkább a barokk zene polifóniájának érzékletes arányait, amihez egészséges stílusérzéke, meg-alapozott technikai adottságai (mozgalmas lábmunkája!) adnak igazán szép hangot. A koncertlevezetését *Bach Pastorale-ja* és *Pikéthy Tibor Karácsonyi fantázia* című variáció-sorozata az est kiemelkedő művészi élménye volt.

Véget ért a nemzetközi turistakongresszus

Tíz nappal ezelőtt, július 15-én, hétfőn kezdte meg munkáját a MÁV Nevelőintézetében az eszperantisták nemzetközi turistakongresszusa. A világszerte egyedülálló rendezvénysorozaton 15 ország 400 vendége vett részt, s hallgatta meg a naponta 12 nyelven elhangzott turisztikai, nyelvészeti, földrajzi, zenei előadásokat, és tekintette meg a filmvetítéseket.

A nemzetközi vendégcsereg a tegnapi, szerdai délután megtartott záróünnepségen búcsúzott el Szegedtől. A rendező szervek nevében *Székelly Imre* tanár köszöntte meg a vendégek részvételét.

Jövőre ismét megrendezik Szegeden a már első alkalommal is kitűnően sikerült turistakongresszust. A vendégeket ismét július 15-re várják a városba, s ugyancsak tíznapi előadássorozatot tartanak számukra. A kongresszus után a következő évben azonban már *utó-kongresszus* is lesz: a résztvevők négy napon át — július 25-től 28-ig — *Hódmezővásárhely* kulturájával, társadalmi és gazdasági életével fognak ismerkedni. A jövő évi kongresszusra 50 ezer tájékoztatót küld szét a rendezőség, 12 nyelven, mintegy 80 országba.

A most véget ért találkozóznak nagy nemzetközi sajtóvisszhangja volt. A *Ljubljana* rádió például naponta közölt tudósításokat a nevezetes eseményről.

150 éve halt meg Dugonics András

A felsővárosi deszkás temetőben egy nagy márványobeliszken olvasható, hogy Szeged hajdani nagy fia, 1818. július 25-én, 78 éves korában a „fájdalom és a halál félelme nélkül” elhunyt.

Dugonics András 1740. október 17-én született Szegeden. Jómódú, elmagyarosodott dalmata család sarja. Gimnáziumi tanulmányait a kegyesrendiek szegedi iskolájában végezte, majd mint tanár az ország különböző vidékein tanított. Tanárai már diák korában felbressztették benne a történet iránti érzéket, a hazaszeretetet és az írói ambíciót. Írói működése egyrészt a hagyományokban, másrészt a nép világában gyökerezik. Általában az irodalom tradicionális irányának képviselője, a magyar múlt és a nép pre-romantikus mítoszáinak megteremtője. Mint a régi magyar költészet folytatója lépett föl és Plautus, valamint Holberg nyomán iskolai vígjátékokat fordított, majd a görög—római epikusok (Homeros, Vergilius, Ovidius) nyomán epikus költeményeket írt magyarul és latinul. 1773-ban a nagyszombati egyetemhez a matematika tanárává nevezték ki és követte az egyetemet Budára és Pestre is. Ő volt a matematika magyar műszókincsének és egy nagy matematikai tankönyv megalkotója, mellyel meg akarta mutatni, hogy II. József által lenézett magyar nyelven még a matematika elvont igazságait is ki lehet fejteni.

A Bessenyei nyomán támadt irodalmi fellendülés őt is magával ragadta. Régibb és újabb műveit kinyomtatva megindította lett az úgynevezett magyaros és népies iskolának mely nem zárkózott ugyan el a külföld irodalmi mozgalmaitól de az idegen tárgyat és gondolatokat magyar színbe öltöztetve, nyelvben, stílusban, versformában erősen konzervatív jellegű volt. A klasszikus világban mozgó eposzaival már jó hírnevet szerzett magának, amikor 1788-ban *Etelka* című regényével egycsapásra a legnépszerűbb és a legolvasottabb magyar íróvá küzdötte fel magát. Regényében, mely a honfoglalás korában játszódik, az akkor felfedezett finn—magyar rokonság elméletét érvényesíti. Az Árpád-korba helyezett cselekményt időszerű politikai célszakkal tűzdeli meg, melyek az akkori szereplők álarcamögött a korabeli politikai élet személyeire vonatkoznak. Az *Etelka* pár évig a legolvasottabb könyv maradt. A nagy sikeren felbuzdulva, egymásután írt több regényt.

1808-ig tanított, majd nyugdalomba vonult és csöndes öregségét most már szülővárosában, Szegeden élte le. Vitathatatlanul legjelentősebb műve az *ETELKA*, az első magyar nagysikerű regény, valamint a magyar példabeszédek, jeles mondások és közmondások gyűjteménye. Bizvasti nevezhetjük a magyar irodalom egyik úttörőjének, kinek szülővárosa 1876. augusztus 19-én felállította ércszobrát melyet a róla elnevezett téren emelt az utókor emlékeztetésére a Dugonics Társaság.

Jenő István

VÁLASZOL AZ ILLETÉKES

Hasznos javaslatra intézkedés

Óvodások, bölcsődések címmel lapunk július 6-i számában egy olvasónk tájékoztatása alapján szóva tettük, hogy a ruhagyári bölcsőde a Teréz utcára nyílik. A teraszon pihenő csöppöket lepi a nagyforgalmú utca pora, zavarja őket a köbműködés. Javasolta, hogy a bölcsődések egészsége és nyugalma érdekében a bölcsődét inkább a gyár parkjának belső részébe helyezték át.

Cikkünkkel kapcsolatban választott *Abraham István*, a Szegedi Ruhagyár igazgatója. A többi között írja:

„Megkerestük a III. kerületi tanács építési és közlekedési csoportját, hogy a lekövetkező évben az utca felcsoportosításával enyhítsék a túlzott porképződést. A gyermek részére egészséges, megfelelő sétáló- és pihenőhelyet úgy igyekszünk biztosítani, hogy naponta a közműködés egészsége és nyugalma érdekében a bölcsődét inkább a gyár parkjának belső részébe helyezték át. Amíg az utcai porképződés fennáll, a gyermekek fektetését a bölcsőde teraszán megszüntetjük”.

Országos néprajzi filmszemle

Augusztus 1. és 3. között Szegeden rendezik meg az I. Országos Néprajzi Filmszemlét. A Nyugdíjas Szakmaközi Művelődési Otthonban sorra kerülő bemutatót augusztus 1-én, csütörtökön délután 5 órakor nyitja meg K. Kovács László tudományszak munkatárs, kandidátus, majd fél 6 és fél 8 között a népi kézművességeket bemutató filmeket vetítik le. Többek között a kötélverés, a képfestés, a kenyérsütés műhelyitkai tűnnek fel a vetítővászonon. Augusztus 2-án, pénteken — ugyancsak fél 6 és fél 8 között — a *Népművészet-népszokások* című ve-

Érdekes operáció

Érdekes operációról ad hírt a Szovjetszkaja Rosszija. A Moszkvai Patológiai és Ortopédiai Intézetben 1967 őszén a kezelés alatt álló *Miranda Jakics wellingtoni* (Új-Zéland) 15 éves kislány, aki úgy született, hogy bal kezén nem voltak ujjak. V. Blohin moszkvai professzor fáradságos operációval pótolta a hiányzó ujjakat a kislány bal kezén, felhasználva a lány testének szöveteit. *Miranda Jakics* már mozgatni is tudja az új ujjakat.

Ajándékcikkek és hanglemezek

kiállítás (árusítással)

JULIUS 20—28-IG A DÁV KULTÜRTERMEBEN (KLAUZÁL TÉR). HA SZEGEDEN JÁR, LATOGASSA MEG KIÁLLITASUNKAT, AHOL SOK ÚJDONSÁGBOL VÁLASZTHAT. A KIÁLLÍTÁS NYITVA NAPONTA: 10—18 ÓRAIG.

CS. M. VEGYESIPARCIKK KISKER. V.

X.